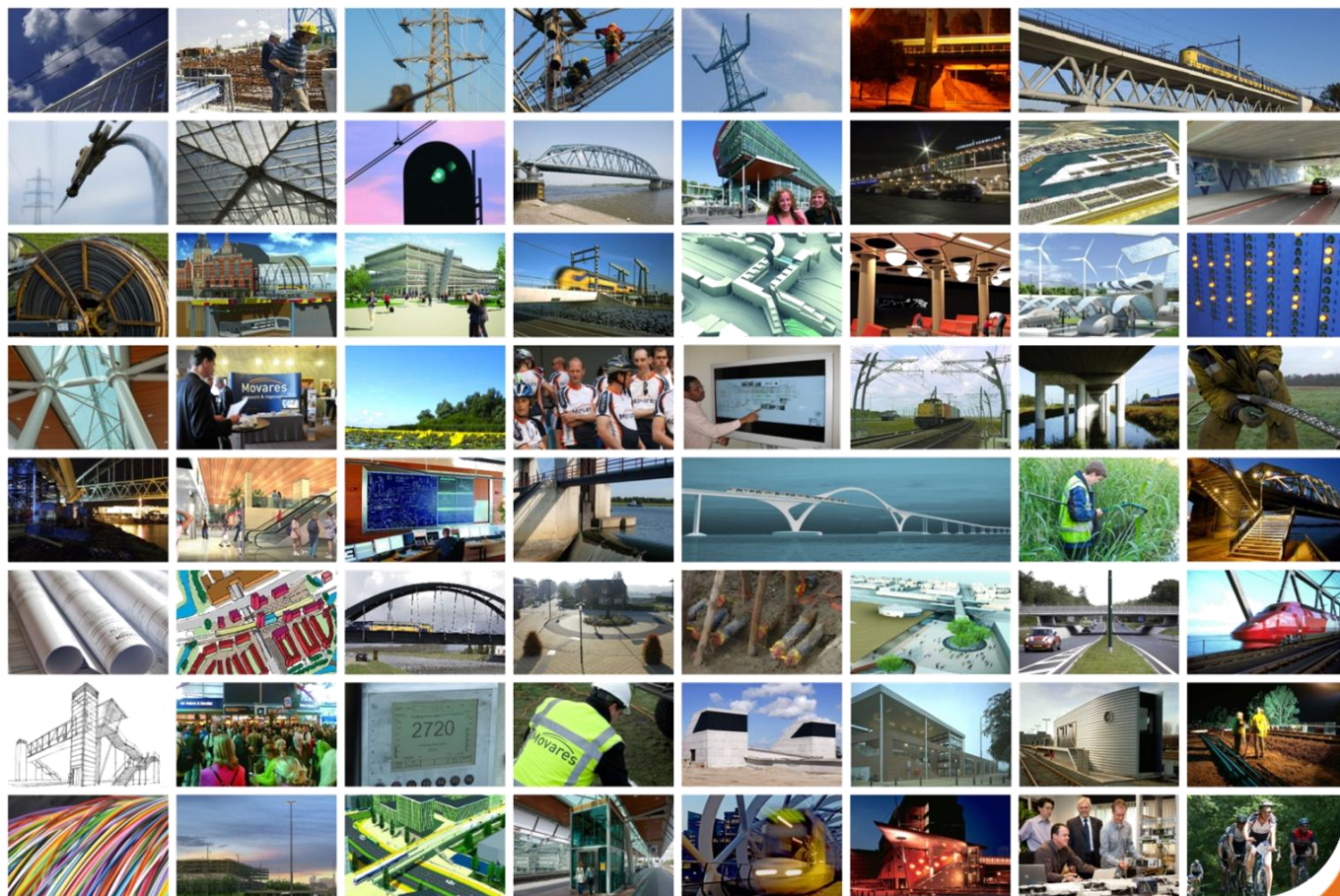

17 november 2015- Versie 0.4

Autorisatieblad

Alleen voor Intern gebruik

Nieuw Vredenoord; Quick scan ecologie

Effecten op beschermde soorten en gebieden

	Naam	Paraaf	Datum
Opgesteld door	Gideon Vreeman		
Controle door			
Vrijgave door			

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Wettelijk kader	4
1.3 Doel	4
2 Methode	5
2.1 Beschermd gebied	5
2.2 <i>Beschermd soorten</i>	5
3 Locatie en activiteiten	7
3.1 Locatie	7
3.2 Activiteiten	10
4 Beschermd gebied	12
4.1 Aanwezigheid beschermd gebied	12
4.2 Effecten op beschermd gebied	12
5 Beschermd soorten	14
5.1 Planten	14
5.2 Vogels	15
5.3 Grondgebonden zoogdieren	18
5.4 Vleermuizen	19
5.5 Vissen	22
5.6 Amfibieën en reptielen	23
5.7 Ongewervelden	24
5.8 Samenvatting	25
6 Conclusies	26
6.1 Beschermd gebied	26
6.2 Beschermd soorten	26
7 Bronnen	28
Colofon	29
Bijlage I	Wettelijk kader en beleidskader
	2
Flora- en faunawet	2
Rode Lijst	4
Natuurbeschermingswet	4
EHS4	
Colofon	6

Inleiding

1.1 Aanleiding

De locatie Nieuw Vredenoord is gelegen aan de Jan Thijssenlaan 12 in Den Haag (zie figuur 1). Nieuw Vredenoord ligt naast de historische buitenplaats Vredenoord (rijksmonument) (zie figuur 2). Het hoofdhuis en de tuin van de historische buitenplaats Vredenoord zijn onlangs gerestaureerd. Ook het plangebied, locatie Nieuw Vredenoord, zal opnieuw worden ingericht.

Door architectenbureau Bosch-Slabbers wordt momenteel een herinrichtingsplan uitgewerkt. In dit plan zal onder andere het nieuwe boezemwater met een duikerverbinding naar het Rijn-Schiekanaal verbonden worden. Het overige deel van het terrein wordt ingericht door de terreineigenaar.

1.2 Wettelijk kader

Bij een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling is het vanuit natuurwetgeving van belang om na te gaan of er door de werkzaamheden negatieve effecten op beschermde natuurwaarden optreden. Dit betreft beschermde soorten (Flora- en faunawet) en beschermde gebieden (gebieden beschermd onder de Natuurbeschermingswet en gebieden die vallen onder de Ecologische Hoofdstructuur). Voor uitleg over het wettelijke kader wordt verwezen naar bijlage 1.

1.3 Doel

Het doel van de voorliggende quick scan is toetsing van de voorgenomen ingreep aan het wettelijk kader ten aanzien van natuur. Voorliggende rapportage betreft een quick scan waarmee een goede eerste indruk over de natuurwaarden in het onderzoeksgebied wordt verkregen. Na afronding van de quick scan is duidelijkheid verkregen over eventuele vervolgstappen: is er aanvullend veldonderzoek nodig en is het nodig om een ontheffing of vergunning aan te vragen. Indien nodig wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten (mitigerende maatregelen).

De quick scan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Komen ter plaatse en in de omgeving van de geplande werkzaamheden beschermde soorten voor?
- Wat is het effect van het project op de beschermde soorten?
- Bevinden zich in de omgeving van de geplande werkzaamheden beschermde gebieden?
- Wat is het effect van het project op de beschermde gebieden?
- Is er eventueel aanvullend onderzoek nodig?
- Is er een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig?
- Is er een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig?
- Is er toestemming nodig voor werken in EHS gebied?

2 Methode

Voor de quick scan ecologie zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- Beschrijving locatie en voorgenomen activiteiten (hfdst 3);
- Beschrijving nabijgelegen beschermde gebieden en effectbepaling van de voorgenomen ingreep op deze gebieden (hfdst 4);
- Bureau studie, oriënterend veldbezoek, effectbepaling en vaststellen vervolgstappen ten aanzien van beschermde soorten. Deze stappen zijn per soortgroep doorlopen (hfdst 5);
- Opstellen conclusies (hfdst 6).

Hieronder wordt de gehanteerde methode voor de beschermde gebieden en beschermde soorten besproken:

2.1 Beschermde gebieden

In GIS is de ligging van het plangebied geprojecteerd op locaties van beschermde gebieden (Natura 2000, beschermde natuurmonumenten en EHS). Voor de effectbepaling is naast ruimtebeslag op beschermd gebied, ook gekeken naar mogelijke indirecte effecten. Dit betreft de ‘externe werking’ van het project. Dit is van toepassing op Natura 2000 gebieden. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar een eventuele (tijdelijke) toename van geluid waardoor effecten op naastgelegen beschermd gebied optreden. Op basis van de effectbepaling is aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn. Hierbij wordt gedacht aan nader onderzoek, het aanvragen van een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet of het doorlopen van de ‘nee-tenzij procedure’ voor EHS gebied.

2.2 Beschermde soorten

Bureau studie

Er is een inventarisatie gedaan naar bestaande verspreidingsgegevens van beschermde soorten. Hiervoor zijn diverse verspreidingsatlassen en internetbronnen geraadpleegd. Als uitgangspunt hierbij is aangehouden dat wordt gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten binnen het uurhok (5 x 5 km) van de projectlocatie, en naar aangrenzende uurhokken. Ook is de rapportage Flora & Fauna uitgevoerd door DHV uit december 2011 geraadpleegd (DHV, 2011).

Oriënterend veldbezoek

Er is op 20 en 21 oktober 2015 door een ervaren veldecoloog een bezoek aan het plangebied gebracht. Hierbij is middels visuele inspectie gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren op en rond het plangebied. De inspectie vond plaats zonder gebruik van hulpmiddelen (zoals boomcamera, batdetector, vallen). De aanwezige watergangen zijn wel eenmalig bemonsterd met een schepnet.

Tijdens de inspectie heeft tevens een beoordeling van potentiële geschiktheid als groeiplaats, verblijfplaats en/of foerageergebied plaatsgevonden (biotoopbeoordeling).

Effectbepaling beschermde soorten

Op basis van de gegevens uit de bureau studie en het oriënterende veldbezoek heeft een beoordeling plaatsgevonden van de effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied.

Vervolgstappen

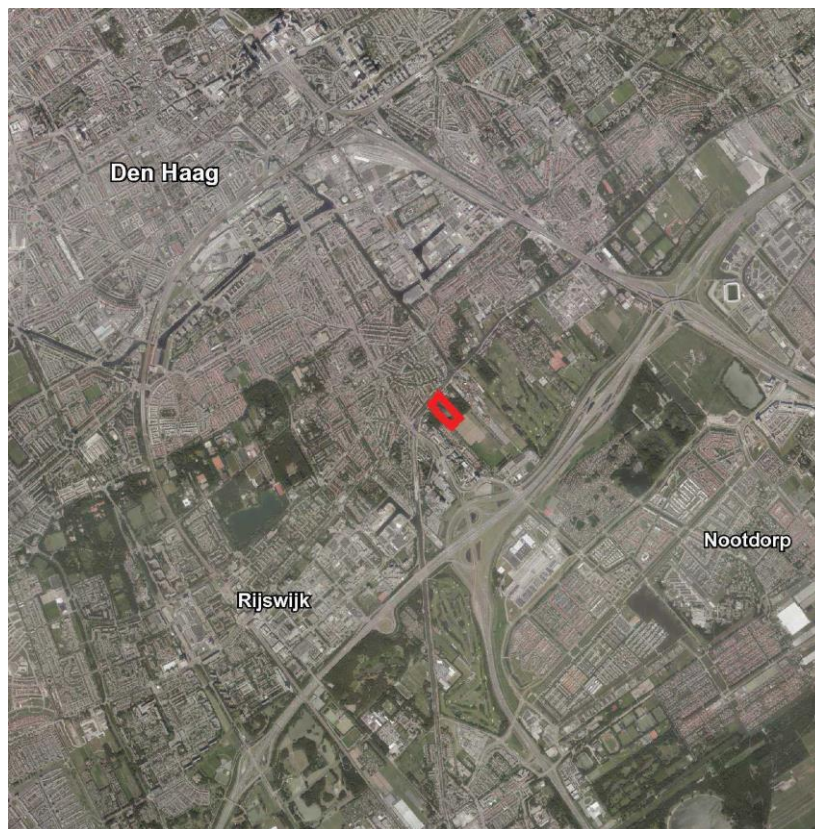
Op basis van de effectbepaling zijn de vervolgstappen vastgesteld. Hierbij is per soortgroep aangegeven of er een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is benodigd. Indien nodig wordt aangegeven of er eerst nog aanvullend veldonderzoek moet worden uitgevoerd. Indien nodig wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten (mitigerende maatregelen).

3 Locatie en activiteiten

3.1 Locatie

De locatie Nieuw Vredenoord is gelegen aan de Jan Thijssenlaan 12 in Den Haag (zie figuur 1). Nieuw Vredenoord ligt naast de historische buitenplaats Vredenoord (rijksmonument) (zie figuur 2). Het hoofdhuis en de tuin van de historische buitenplaats Vredenoord zijn onlangs gerestaureerd. Om de historische buitenplaats in volle glorie op te knappen, wordt ook de naastliggende locatie Nieuw Vredenoord opnieuw ingericht. Op dit terrein is een voormalig tennisbaan aanwezig, inclusief gebouw met kantine. Daarnaast is er een weide met een klein gebouw en enkele kleine schuren waar dieren worden gehouden. De helft van het plangebied bestaat uit bos (zie figuur 3).

Het plangebied van Nieuw Vredenoord is globaal weergegeven in onderstaande figuren 1, 2 en 3.

Figuur 1: Globale aanduiding plangebied Nieuw Vredenoord (rode lijn)

Figuur 2: Plangrens Nieuw Vredenoord (rode lijn)

Figuur 3: Globale indeling plangebied huidige situatie

Foto 1: Impressie voormalige tennisbaan (kijkrichting zuidoost)

Foto 2: Impressie weide (kijkrichting noordwest)

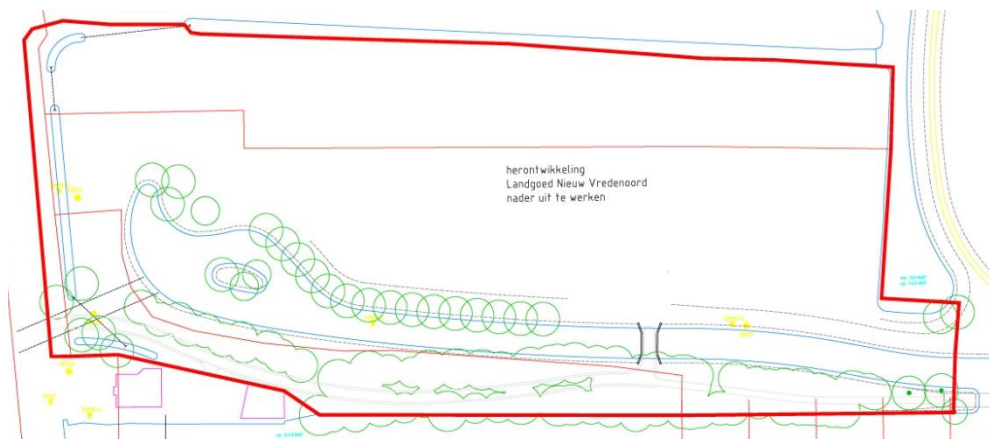
Foto 3: Impressie bos

3.2 Activiteiten

Over het terrein Nieuw Vredenoord, Jan Thijssenlaan 12, zal een tweede watertoevoer worden gerealiseerd voor de waterberging Vlietzone.

De locatie wordt daartoe heringericht en de aanwezige tennisbanen zullen verwijderd worden.

Door architectenbureau Bosch-Slabbers wordt momenteel een herinrichtingsplan uitgewerkt. In dit plan zal het nieuwe boezemwater met een duikerverbinding naar het Rijn-Schiekanaal verbonden worden. De huidige boezemkade waarop het Molenslootpad ligt blijft gehandhaafd, maar wordt voor een gedeelte ingericht als ontsluitingsweg voor perceel Jan Thijssenlaan 12. Het Molenslootpad komt op wat grotere afstand te liggen van de woning aan de Jan Thijssenlaan 11. Ten noorden van het nieuwe boezemwater wordt een boezemkade aangelegd. Het Boezemwater, de Boezemkade en het aangepaste Molenslootpad komen in beheer bij het waterschap. Het overige deel van het terrein wordt ingericht door de terreineigenaar (zie figuur 4).

Figuur 4: Globale schets plangebied

Er staan enkele kleine gebouwen op het terrein die zullen worden gesloopt. Het gaat om de voormalige kantine van de tennisvereniging en een klein gebouw met een aantal kleine schuren die momenteel in gebruik zijn om dieren te houden. De aanwezige watergangen zullen worden verwijderd en er zullen nieuwe watergangen worden gegraven. De watergangen aan de randen van het perceel vormen geen onderdeel van de scope.

De aanvang van de activiteiten staat momenteel gepland voor januari 2016.

4 Beschermde gebieden

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden nabij de projectlocatie. Vervolgens wordt ingegaan op mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep op deze gebieden.

4.1 Aanwezigheid beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'Westduinpark & Wapendal' en 'Meijendel en Berkheide' bevinden zich op een afstand van ongeveer 6 kilometer.

Het plangebied ligt wel in het EHS-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' (zie figuur 5).

Figuur 5: Ligging van het plangebied (rode lijn) ten opzichte van de EHS (groene vlakken). Bron kaart: www.zuid-holland.nl.

4.2 Effecten op beschermde gebieden

Natura 2000

Er vindt geen ruimtebeslag plaats op een Natura 2000-gebied. Gezien de afstand (6 km) en de aard van de voorgenomen werkzaamheden worden er door de voorgenomen ingreep geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Er is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet benodigd.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied van Nieuw Vredenoord valt gedeeltelijk binnen het EHS-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' en wordt getypeerd als 'bestaande en nieuwe natuur'. Er vindt ruimtebeslag plaats op het EHS-gebied. Onder de effecten van de herinrichting valt zowel het ruimtebeslag als de mogelijk negatieve effecten door (geluid-) verstoring in zowel de aanleg- als de eindfase.

Het plangebied zal volledig heringericht worden. Naast de inrichting met water is de herontwikkeling voor het overgrote deel van het landgoed nog nader te bepalen. Indien er voor de herinrichting een bestemmingsplanwijziging nodig is, waarbij het gebied (deels) een andere bestemming krijgt dan natuur, is er mogelijk compensatie van de EHS oppervlakte nodig.

Geadviseerd wordt om voor de herinrichting van het plangebied binnen het EHS-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland).

5 Beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten er op basis van de bureaustudie en het oriënterend veldbezoek in en nabij de projectlocatie worden verwacht. Vervolgens wordt per soortgroep ingegaan op mogelijke effecten die door de werkzaamheden op kunnen optreden. Tot slot wordt per soortgroep aangegeven welke vervolgstappen er nodig zijn (zoals maatregelen, nader onderzoek of aanvraag ontheffing). Het hoofdstuk eindigt met een overzicht van de soorten waar op de projectlocatie rekening mee moet worden gehouden.

5.1 Planten

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn de strenger beschermde soorten (opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Tabel 1: Strenger beschermde plantensoorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: www.telmee.nl).

Tabel FF-Wet	Soort
2	Bijenorchis
2	Brede orchis
2	Daslook
2	Gele helmbloem
2	Gulden sleutelbloem
2	Klein glaskruid
2	Muurbloem
2	Prachtklokje
2	Rietorchis
2	Schubvaren
2	Steenanjer
2	Steenbreekvaren
2	Stijf hardgras
2	Tongvaren
2	Wilde marjolein
2	Zwartsteel

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn met name algemene soorten zoals grote brandnetel, harig wilgenroosje, ridderzuring en fluitenkruid aangetroffen. Er zijn geen beschermde planten aangetroffen.

Het veldbezoek is niet binnen de gunstige inventarisatieperiode voor het waarnemen van planten uitgevoerd (bloeiperiode). Op basis van het veldbezoek wordt desondanks geconcludeerd dat er geen beschermde soorten worden verwacht. De aangetroffen vegetatie bestaat uit planten die groeien in voedselrijke en verstoorde omstandigheden. De bospercelen hebben een ondergroei van grote brandnetel. De weide en de aanwezige bermen bestaan uit raaigras en soorten van voedselrijke of verstoorde

omstandigheden als ridderzuring en gewone melkdistel. De aanwezige muren waren niet begroeid met varens of andere muurbewonende plantensoorten.

Effectbespreking

Er zijn tijdens het veldbezoek geen licht en/of streng beschermde planten (tabel 2/3 van de Flora- en faunawet) aangetroffen. Op basis van de aangetroffen plantensoorten en het biotoop worden er geen beschermde soorten planten verwacht.

Derhalve worden er geen negatieve effecten door de voorgenomen werkzaamheden op licht en/of streng beschermde soorten planten verwacht.

Vervolgstappen

Er zijn voor beschermde planten geen vervolgstappen benodigd.

5.2 Vogels

Resultaten bureaustudie

In de omgeving van het plangebied komen 43-63 broedvogelsoorten voor waarvan 0-4 soorten zijn opgenomen op de Rode lijst (SOVON, 2002).

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek waren er onder andere een grote bonte specht, grote gele kwikstaart, ijsvogel, sperwer en een buizerd aanwezig in het plangebied. Ook zijn er meerdere halsbandparkieten waargenomen. De grote gele kwikstaart betrof een onvolwassen exemplaar die de voormalige tennisbaan gebruikte om te foerageren.

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn er geen bomen met holten of horsten waargenomen die geschikt zijn voor gebruik door vogels met jaarrond beschermde nesten. Ten tijde van het veldbezoek was er echter veel blad aan de bomen waardoor de aan-/of afwezigheid van jaarrond beschermde nesten niet goed te beoordelen was. Tijdens het veldbezoek zijn o.a. grote gele kwikstaart, sperwer en buizerd in het plangebied waargenomen (losse waarnemingen). De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Er zijn geen nesten van deze soorten waargenomen, maar zoals hierboven aangegeven kan aanwezigheid niet worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek is grote bonte specht waargenomen (losse waarnemingen). In de bomen zijn holten gevonden van de grote bonte specht (zie figuur 6).

Figuur 6: Globale ligging waargenomen spechtenholten (stippen) in plangebied

De grote bonte specht is een soort van categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde nesten van het ministerie EZ (zie bijlage 1 voor uitleg over het wettelijk kader). Dit betekent dat de nesten jaarrond zijn beschermd indien ecologische omstandigheden dat vereisen. In het algemeen gaat het goed met de grote bonte specht; het aantal broedparen in Nederland is ten opzichte van vorige decennia sterk toegenomen (www.vogelbescherming.nl).

In de omgeving zijn voldoende alternatieven aanwezig, zoals het naastliggende landgoed Vredenoord. Door de aanwezigheid van voldoende alternatieven zijn de holten in het plangebied niet jaarrond beschermd.

De te slopen bebouwing is naar verwachting niet geschikt als verblijfplaats voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Binnen en rond het plangebied zijn bomen, struiken, vegetatie en ruigten aanwezig die geschikt zijn als broedbiotoop voor diverse broedvogels. Ook is er een aantal holten gevonden van de grote bonte specht. Door het kappen van bomen en verwijderen van vegetatie verdwijnt mogelijk broedbiotoop voor algemene broedvogels.

Effectbespreking

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn er geen bomen met holten of horsten waargenomen die geschikt zijn voor gebruik door vogels met jaarrond beschermde nesten. Ten tijde van het veldbezoek was er echter veel blad aan de bomen waardoor de aan-/of afwezigheid van jaarrond beschermde nesten niet goed te beoordelen was. De

aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest is door het veldbezoek niet uit te sluiten.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Indien er tijdens de broedperiode bomen, struiken of ruigtevegetatie worden verwijderd kunnen hierdoor broedende vogels worden verstoord. Dit is in strijd met de Flora- en faunawet.

Vervolgstappen

Jaarrond beschermde nesten

Om te kunnen beoordelen of er jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn, dient er een vervolgbezoek plaats te vinden in de winterperiode wanneer er geen blad aan de bomen aanwezig is. Afhankelijk van de uitkomsten is er vervolgens nog aanvullend onderzoek nodig naar het daadwerkelijk gebruik.

Broedvogels algemeen (geen jaarrond beschermde nesten)

Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij bomen/struiken/vegetatie worden verwijderd, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, dient door een ter zake kundige worden gecontroleerd of er in de te verwijderen bomen/struiken/vegetatie broedende vogels aanwezig zijn. Indien effecten op broedende vogels niet kunnen worden uitgesloten mag er niet gewerkt worden.

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn de strenger beschermde soorten (opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Tabel 2: Strenger beschermde grondgebonden zoogdieren die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: www.telmee.nl).

Tabel FF-Wet	Soort
2	Eekhoorn

De eekhoorn is een typische bosbewoner, maar komt ook voor in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is.

Resultaten veldbezoek

Er zijn geen (sporen van) lichte en/of streng beschermde zoogdieren aangetroffen.

Ten tijde van het veldbezoek was er nog veel blad aan de bomen waardoor de aan- / of afwezigheid van verblijfplaatsen van de eekhoorn niet goed te beoordelen was. Binnen het plangebied bevindt zich geschikt biotoop voor de eekhoorn. Voor de helft van de oppervlakte bestaat het plangebied uit bos. Ook in de omgeving van het plangebied bevindt zich geschikt biotoop in de vorm van tuinen en parken. Op het naastliggende landgoed Vredenoord staan bijvoorbeeld veel oudere bomen (met name zomereiken).

Daarnaast worden diverse algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals de rosse woelmuis, egel, mol en huisspitsmuis binnen het plangebied verwacht (tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet).

Effectbespreking

Ten tijde van het veldbezoek was er nog veel blad aan de bomen waardoor de aan- / of afwezigheid van eekhoornnesten niet goed te beoordelen was. Op basis van het aanwezige biotoop tijdens het veldbezoek is het voorkomen van de eekhoorn niet uit te sluiten.

Het plangebied is geschikt voor algemene soorten grondgebonden zoogdieren. Dit zijn alle soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling bij ruimtelijke projecten. Wel moet rekening worden gehouden met de zorgplicht. Hieraan kan worden voldaan door vanaf één kant te werken, waardoor deze dieren de kans krijgen te vluchten naar aangelegen gebieden.

Vervolgstappen

Om te kunnen beoordelen of er eekhoorn nesten aanwezig zijn, dient er een vervolgbeszoek plaats te vinden in de winterperiode wanneer er geen blad aan de bomen aanwezig is.

5.4 Vleermuizen

Om effecten op algemeen beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd vanaf één kant te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren in de gelegenheid zijn om te ontkomen. Dit valt onder de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor algemeen beschermde soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke projecten.

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn de strenger beschermde soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn. Alle vleermuizen zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet.

Tabel 3: Strenger beschermde vleermuizen die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: www.telmee.nl).

Tabel FF-Wet	Soort
3	Gewone dwergvleermuis
3	Gewone grootoorvleermuis
3	Laatvlieger
3	Meervleermuis
3	Rosse vleermuis
3	Ruige dwergvleermuis
3	Watervleermuis

Resultaten veldbezoek

Vliegroutes en foerageergebied

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Dit geldt met name voor het open middengebied van het perceel.

Er zijn geen lijnvormige elementen aanwezig binnen het plangebied die van belang kunnen zijn als (cruciale) vliegroute.

Verblijfplaatsen

Er zijn diverse kleine gebouwen aanwezig binnen het plangebied. Het gaat om een voormalig kantinegebouw van de tennisvereniging, een stenen gebouw en een aantal schuren voor dieren. Het stenen gebouw dat zich bij de schuren bevindt en de voormalige kantine van de tennisvereniging lijken geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (zie foto 5 en 6). De kleine schuren zijn opgebouwd uit houten planken en hebben een open karakter. Ze kunnen hierdoor niet voorzien in een optimale microklimaat. De schuren zijn naar verwachting niet geschikt als verblijfplaats.

Er is een dode boom aanwezig met holten die een functie kunnen hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Het gaat om de boom die op de grens staat tussen het weiland en het terrein met de kleine schuren (zie foto 4). Ook de aangetroffen spechtenholten kunnen in gebruik zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (zie voor de locaties hoofdstuk 5.2).

Foto 4: Dode boom waar zich mogelijk vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen in bevinden

Ten tijde van het veldbezoek was er nog veel blad aan de waardoor de aan- / of afwezigheid van geschikte boomholten in hogere delen van de bomen niet goed te beoordelen was.

Foto 5: Het stenen gebouw en een aantal schuren

Foto 6: De voormalige kantine van de tennisvereniging

Effectbespreking

Vliegroutes en foerageergebied

Het gehele plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het terrein zal opnieuw worden ingericht. Na herinrichting zal het gebied naar verwachting weer geschikt zijn als foerageergebied voor vleermuizen. De bomen rondom het perceel zullen behouden blijven, waardoor er binnen het terrein voldoende beschutting behouden blijft.

Negatieve effecten op foerageergebied en vliegroutes kunnen optreden door verstoring door verlichting tijdens de werkzaamheden. Tijdelijk versturende effecten door verlichting kunnen worden voorkomen door gebruik te maken van gerichte verlichting, waarbij opgaande begroeiing en bomen zoveel mogelijk onverlicht blijven.

Er worden geen effecten verwacht op cruciale vliegroutes.

Verblijfplaatsen

Zoals onder de resultaten veldbezoek is aangegeven is de bebouwing op het terrein potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bebouwing zal worden verwijderd. Dit betekent dat er mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan.

Ook is er een dode boom aanwezig met holten die een functie kunnen hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Deze boom zal worden verwijderd. Hierdoor zullen er mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan.

Vervolgstappen

Het stenen gebouw, de kantine en de dode boom dienen te worden onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen. Om te kunnen beoordelen of in de overige bomen geschikte holten voor vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn, dient er een vervolfbezoek plaats te vinden in de winterperiode wanneer er geen blad aan de bomen aanwezig is.

Mogelijk indirecte effecten als verstoring door licht kunnen voorkomen worden door in de periode april tot en met november tussen zonsopgang en zonsondergang te werken. Indien toch gebruik moet worden gemaakt van kunstmatige verlichting, dient deze uitsluitend op de werkzaamheden worden gericht waarbij verlichting op bomen, de watergang en gebouwen in de directe omgeving wordt voorkomen.

5.5 Vissen

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn de strenger beschermde soorten (opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Tabel 5: Strenger beschermde vissoorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: www.telmee.nl).

Tabel FF-Wet	Soort
2	Kleine modderkruiper
3	Bittervoorn

Resultaten veldbezoek

Er is een watergang aanwezig op het terrein. De watergang ligt grotendeels in de schaduw van de bomen, bevat veel bladeren en is ondiep. Er zijn geen waterplanten aanwezig. De watergang is middels een schepnet bevestigd. Er zijn geen (beschermde) vissen gevangen. De verwachting is dat er geen (beschermde) vissen aanwezig zijn.

Foto 7: Watergang binnen het plangebied

Effectbespreking

Er zijn geen vissen aangetroffen in de watergangen. Negatieve effecten op vissen worden dan ook niet verwacht.

Vervolgstappen

Er zijn voor beschermde vissen geen vervolgstappen benodigd.

5.6 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureaustudie

Er zijn geen waarnemingen bekend van strenger beschermde soorten amfibieën en reptielen in de omgeving van het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen licht en/of streng beschermde soorten amfibieën of reptielen aangetroffen. Naar verwachting komen alleen algemeen beschermde soorten amfibieën voor zoals de gewone pad en de groene kikker.

Er worden door het ontbreken van geschikt biotoop geen reptielen verwacht.

Effectbespreking

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden mogelijk algemeen beschermde soorten amfibieën verstoord. Door de werkzaamheden waarbij bomen en vegetatie worden verwijderd van één kant uit te voeren zullen aanwezige dieren in de gelegenheid zijn om te ontkomen.

Vervolgstappen

Er zijn voor beschermde amfibieën en reptielen geen vervolgstappen benodigd.

Om effecten op algemeen beschermde amfibieën zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren in de gelegenheid zijn om te ontkomen. Dit valt onder de zorgplicht.

5.7 Ongewervelden

Resultaten bureaustudie

In de onderstaande tabel zijn de strenger beschermde soorten (opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Tabel 7: Strenger beschermde soorten ongewervelden die in de omgeving van het plangebied voorkomen (bron: www.telmee.nl).

Tabel FF-Wet	Soort
3	rouwmantel

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen licht en/of streng beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. Het veldbezoek is niet de gunstige periode verricht. Voor andere beschermde ongewervelden is het biotoop in het plangebied niet geschikt.

Effectbespreking

Er zijn in het verleden (2000-2013) waarnemingen van de rouwmantel gedaan in de omgeving van de plangebieden. Echter, de rouwmantel staat als 'verdwenen' op de Rode Lijst. Op dit moment zijn er geen populaties in Nederland, maar de soort komt wel jaarlijks in kleine aantallen voor. Dit betreffen zwervende exemplaren. De geplande ingreep zal dan ook geen negatieve effecten hebben op beschermde vlinders. Nader onderzoek naar het voorkomen van ongewervelden wordt niet nodig geacht.

Vervolgstappen

Er zijn voor beschermde ongewervelden geen vervolgstappen benodigd.

5.8 Samenvatting

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de beschermde soorten waarmee op de planlocatie rekening moet worden gehouden. Dit is gebaseerd op bestaande gegevens en het veldbezoek.

Tabel 8: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

		Tabel 1 algemene soorten	Tabel 2 Licht beschermde soorten	Tabel 3 Streng beschermde soorten	Vogels
Vogels	Broedvogels algemeen				X
	Jaarrond beschermde nesten Sperwer, buizerd, grote gele kwikstaart				X
Grondgebonden zoogdieren	Algemene soorten	X			
	Eekhoorn		X		
Vleermuizen	Diverse soorten, foerageergebied en verblijfplaats			X	
Amfibieën	Algemene soorten	X			

Uit de volgende soortgroepen zijn geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten:

- Reptielen
- Vissen
- Ongewervelden

6 Conclusies

In onderstaande paragrafen worden de conclusies en aanbevelingen uit de quickscan besproken.

6.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Er vindt geen ruimtebeslag plaats op een Natura 2000-gebied. Gezien de afstand (6 km) en de aard van de voorgenomen werkzaamheden worden er door de voorgenomen ingreep geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Er is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet benodigd.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied van Nieuw Vredenoord valt gedeeltelijk binnen het EHS-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' en wordt getypeerd als 'bestaande en nieuwe natuur'. Er vindt ruimtebeslag plaats op het EHS-gebied. Onder de effecten van de herinrichting valt zowel het ruimtebeslag als de mogelijk negatieve effecten door (geluid-) verstoring in zowel de aanleg- als de eindfase.

Het plangebied zal volledig heringericht worden. Naast de inrichting met water is de herontwikkeling voor het overgrote deel van het landgoed nog nader te bepalen. Indien er voor de herinrichting een bestemmingsplanwijziging nodig is, waarbij het gebied (deels) een andere bestemming krijgt dan natuur, is er mogelijk compensatie van de EHS oppervlakte nodig.

Geadviseerd wordt om voor de herinrichting van het plangebied binnen het EHS-gebied 'Vredenoord - Hoornbrug' contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland).

6.2 Beschermde soorten

Aanvullend onderzoek

Op basis van de conclusies uit de quick scan is er nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het stenen gebouw bij de kleine schuren, de voormalige kantine en de dode boom.

Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen gebeurt met behulp van een Batdetector en bestaat uit vier onderzoeksrondes. Twee onderzoeksrondes vinden plaats in de periode half mei -half juli en twee onderzoeksrondes zullen in de periode half augustus – half september worden uitgevoerd.

Ook is er nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten, eekhoornnesten en boomholtes die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit gecombineerde onderzoek bestaat uit 1 veldbezoek die in de bladloze periode plaats dient te vinden. Afhankelijk van de uitkomsten is er mogelijk nog nader onderzoek nodig voor het vaststellen van het daadwerkelijk gebruik.

Ontheffing Flora- en faunawet

Er is ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd indien het project resulteert in handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen. Dit geldt alleen

voor licht en streng beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet); voor algemene soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud een algemene vrijstelling.

Indien uit het nader onderzoek de aanwezigheid van een eekhoornnest, jaarrond beschermd vogelnest of een verblijfplaats van vleermuizen blijkt, dient er voor de uitvoering van de werkzaamheden een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. In plaats van een ontheffing kan er voor de eekhoorn ook worden gekozen voor het werken volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. In dat geval geldt er een vrijstelling.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met onderstaande maatregelen.

Maatregelen

Om effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen worden in ieder geval de volgende maatregelen voorgesteld:

- Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij bomen/struiken/rietvegetatie worden verwijderd, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 juli. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet door een ter zake kundige worden gecontroleerd of er in te verwijderen bomen/struiken/vegetatie broedende vogels aanwezig zijn.
- Om effecten op algemeen beschermde soorten kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren in de gelegenheid zijn om te ontkomen. Dit valt onder de zorgplicht.
- Mogelijk indirecte effecten als verstoring door licht kunnen voorkomen worden door in de periode april tot en met november tussen zonsopgang en zonsondergang te werken. Indien in deze periode toch gebruik moet worden gemaakt van kunstlicht, dient gebruik te worden gemaakt van gerichte verlichting. Hierbij dient lichtval op bomen, de watergang en gebouwen te worden vermeden om verstoring van vleermuizen te voorkomen. Dit geldt ook voor de eindsituatie.

7 Bronnen

Limpens, H. & J. Regelink, R. Koelman, 2009. Vleermuizen en planologie (syllabus).
Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem..
Sovon, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels.

www.zuid-holland.nl
www.rijksoverheid.nl
www.telmee.nl
www.libellennet.nl
www.vlindernet.nl
www.ravon.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.nederlandsesoorten.nl

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Den Haag

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen: Omgeving en Conditionering

Gebouw Daalse Kwint
Daalseplein 101
3511 SX Utrecht

Telefoon 0302653615

Ondertekenaar
Adviseur ecologie

Projectnummer RM003012

Opgesteld door Gideon Vreeman

© 2015, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is geregeld middels de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten) en ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur middels het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren.

Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het

verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart – 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is door de Minister van (destijds) LNV nieuw beleid voor het beoordelingskader van Flora- en faunawet ontheffingaanvragen aangekondigd. Met dit nieuwe beleid is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de 'functionele leefomgeving' van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrictlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door uitspraken van de Raad van State (op 3 oktober 2012, uitspraak 201108112/1/A3 en 11 juli 2012, uitspraak 201104809) moet een dergelijke werkwijze echter zorgvuldig worden onderbouwd waarbij er toch sprake kan zijn van een ontheffing.

Rode Lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrictlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrictlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrictlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermd Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ. Voor alle Natura 2000 gebieden worden beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

Provincies wijzen in hun structuurvisie de gebieden aan die onder de EHS vallen. In of in de nabijheid van EHS-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het EHS-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van de EHS vindt plaats in op

basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Den Haag

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen: Omgeving en Conditionering

Gebouw Daalse Kwint
Daalseplein 101
3511 SX Utrecht

Telefoon 0302653615

Ondertekenaar Gideon Vreeman
Adviseur ecologie

Projectnummer RM003012

Opgesteld door Gideon Vreeman

© 2015, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.